

2019

ТОМ VII

**Съвременни технологии в
културно-историческото
наследство**

ТУ - София

ЕПИСКОПСКАТА БАЗИЛИКА НА ФИЛИПОПОЛ - ИЗУЧАВАНЕ, ИНТЕРПРЕТИРАНЕ И ЕКСПОНИРАНЕ ЧРЕЗ СЪВРЕМЕННИ ТЕХНОЛОГИИ

Арх. Милена Крачанова

ХУДОЖЕСТВЕНО-ЕСТЕТИЧЕСКИ АСПЕКТИ ПРИ ГРАФИЧНОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА УЧЕБНА ЛИТЕРАТУРА ЗА СТУДЕНТИ. СЪДЪРЖАНИЕ И ФОРМА НА УЧЕБНОТО ПОСОБИЕ

проф. Мария Евтимова, ТУ-София

Текстът разглежда няколко учебни издания от 2019 г., като се спира върху решенията на графичното и художествено оформление на книжното тяло и анализира връзката, или липсата на такава, със съдържанието, тематиката и научна сфера на учебните текстове. Разгледани са структурата и архитектурата на отделните части, взаимовръзката им една с друга и вплитането им, „спояването“ им в тялото на целия текст. Отбелязани са и наглед формални елементи като художествено оформление на корицата, подбор на илюстративен материал, избор на шрифтове, страниране, оформяне на глави, подглави, обособяване на части от текста като правила, задачи и упражнения и др.

ЛИТЕРАТУРЕН ОБРАЗ И СЪВРЕМЕННИ ДИЗАЙНЕРСКИ РЕШЕНИЯ, ОФОРМЯЩИ ДЕТСКОТО ВЪЗПРИЯТИЕ

докт. Ивелина Даулова, ТУ-София

Докладът се фокусира върху образа на Змея в българския фолклор, съхраняването и представянето в автентичния му вид у подрастващите. Проведено е проучване измежду ученици от 9 до 11 годишна възраст, представяйки в рисунки своята концепция за облика на Змея. Резултатите от проверката подкрепят тезата за влиянието на съвременната медия, изграждайки некоректно схващане на разглеждания митологичен образ, несъответстващ на фолклорните текстове- основен източник на народна памет. Представено е авторово решение на визуалните характеристики на змея на базата на записки, предания и песни.

РЕСТАВРАЦИЯ И ТРАНСФОРМИРАНЕ НА МЕБЕЛИ В КОНТЕКСТА НА АРТ ДИЗАЙНА

гл. ас. д-р Боряна Георгиева – Гущанова, ТУ-София

В доклада се разглеждат столове от вида „Тонет“, проследяват се реставрирани аналози на други автори и се представя авторов проект по темата. Съвременния дизайн се занимава с проблемите свързани с опазване на околната среда, затова се набляга на актуалната тема за намаляване на отпадъка и възраждане на забравеното старо. Проекта е анализ с идея за рециклиране.

**КОНСЕРВАЦИЯ И РЕСТАВРАЦИЯ НА ПИСМЕНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
ЕВОЛЮЦИЯ НА ТЕХНИКИТЕ И СТРАТЕГИИТЕ ПРИ ОПАЗВАНЕ**

гл. ас. д-р Искра Цветанска, УНИБИТ-София

Представена е една положителна оценка за развитието на консервацията и реставрацията на писмено културно наследство в институциите през последните две десетилетия. Анализирани са техниките и стратегиите при опазването и съхранението. Изтъкнат е по-глобален и превантивен подход. Значителна еволюция несъмнено се е случила в менталитета и практиките, в общ контекст на разширяване и модернизация на институциите. Съществуващите средства се използват много по-ефективно, отколкото преди, *акцентът се поставя повече върху превантивните аспекти, в глобализиращия подход на проблема.* Ако професионалната общност изглежда малко заета с темата в момента, то вероятно е отчасти, защото концепцията за превантивна консервация е станала обичайна, постепенно и без шум.

МОРФОЛОГИЧНИ ОСОБЕНОСТИ В ПРОДУКТИ ОТ ИНДУСТРИАЛНИЯ ДИЗАЙН

доц. д-р Геновева Владимирова , ТУ-София

Настоящата научна публикация има за цел да представи някои проблематики в морфологичното проектиране на продукти от индустриалния дизайн, при които формоизграждането е от съществено значение, както от функционална, така и от естетическа гледна точка. Показани са и редица примери, изясняващи връзката между функцията и формата при дизайнерските изделия. Разглеждат се и тектонични формообразуващи особености, въздействащи върху функционалната разпознаваемост на продуктите.

КУЛТУРНА ТРАДИЦИЯ И НОВИ АСПЕКТИ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕТО НА СЪДОВЕ В КОНТЕКСТА НА СИМВОЛ И ЗНАК /КУПИЧКАТА ЗА СУПА/

гл. ас д-р Емилия Очкова-Димитрова, ТУ-София

Докладът разглежда тенденциите във формоизграждането на съдове в контекста на символа и знака. Търсят се връзки между съдържание и форма, както и между значение и функция. Посочват се културните традиции при различни общества за изграждането на съдове. Набелязват се новите аспекти в дизайна на привидно простата форма на купичката за супа. Представя се собствена интерпретация на формата на разглеждания обект.

НОВИ ТЕХНОЛОГИИ, ИЗКУСТВО И ЖИЗНЕНАТА СРЕДА. СЪЗДАВАНЕ НА ДОСТЪПНИ ИНФОРМАЦИОННИ РЕСУРСИ.

д-р Ралица Гелева, „Българска енциклопедия”

– Научноинформационен център, БАН

Отговорността на специалистите към културно-историческото и природното наследство не се изчерпва само с изследването им. Сред основните приоритети, наред с опазването, вече се нареждат равнопоставено опазването, популяризирането и *предпазването от прекомерната популярност*. Създаването на достъпни информационни ресурси за различните видове и типове обекти е изследователско предизвикателство, което изисква интердисциплинарен подход. В настоящия доклад ще бъдат представени резултатите от едногодишно проучване на различни обекти, популяризирането и възможностите за привличане на обществен интерес към тях чрез създаване на общодостъпни информационни ресурси.

ИМИТИРАЩ ПРОДУКТ

гл. ас. д-р Яна Юнакова, НХА София

„Имитиращ продукт“ е артистично размишление на Яна Юнакова за имитацията като похват използван в различни области на човешката дейност. Имитацията като дума може да се приложи в много контексти, но тук ще я разглеждаме като средство за творчески коментар на съвременната действителност. Резултатът е концептуален обект от порцелан и захар разработен за проекта „Спекулативен дизайн“ на катедра Инженерен Дизайн, ТУ-София.

ИНОВАТИВЕН МЕТОД ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ НА НЕОРИГИНАЛНИ ПОКРИТИЯ ОТ СТЕНОПИСИ

Аглика Икономова, доц. д-р инж. Ангел Павлов, Веска Каменова,

Център за реставрация на художествени ценности, София

В презентацията ще бъде представен иновативен метод за отстраняване на неоригинални покрития от стенописи с атмосферна плазма. Експериментите са продължение на опитите за прилагането на този иновативен метод в реставрацията на стенописи. За обект на експериментите беше избрана църква „Св. Георги“, с. Голямо Белово, в която има два слоя стенописи един върху друг без разделителен пласт мазилка. Горният слой е изпълнен с маслени бои, а долният слой живопис е класическа темпера върху суха стена. За сравнение са направени опити и с традиционни методи за отстраняване на маслена живопис.

ПРОБЛЕМИ НА ОПАЗВАНЕТО НА ОБЕКТИТЕ НА НЕДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО НА ГРАДИНСКОТО И ПАРКОВО ИЗКУСТВО

Гл. ас. д-р Тодор Михайлов, ЛТУ София

Опазването на културното наследство е сложен мултидисциплинарен процес, който ангажира множество висококвалифицирани специалисти със задълбочени познания както в своите области, така и в работата с културното наследство. Високата стойност на обектите на градинското и парковото изкуство е осъзната сравнително рано с приемането от ИКОМОС на Хартата за опазване на историческите градини от Флоренция, 1981 г., което дефинира важното им място в системата на културното наследство. Въпреки това, в България изглежда няма разбиране, нито сериозен интерес към специфичните проблеми на опазването на този вид недвижими културни ценности. Статията обзорно разглежда натрупаните проблеми, свързани с недостига на квалифицирани в областта на опазването ландшафтни архитекти и огромната по обем работа, която предстои да бъде свършена в полето на обектите на градинско-парковото изкуство – както по тези със статут, така и по идентификацията и предоставянето на юридическа защита на много нови. Предлагат се за обсъждане и възможни мерки, които следва да бъдат взети в тази посока.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА ТРАПЕЦОВИДНИТЕ СКАЛНИ НИШИ

доц. д-р Георги Николов, доц. д-р Боянка Николова,
чл.-кор. проф. д-н Георги Михов, ТУ-София

В последните години се наблюдава засилен интерес към мегалитните култови комплекси по българските земи, част от които са трапецовидните скални ниши. Тези скални изсичания са разположени предимно в Източните Родопи, като са оформени основно във вулканични скали, на голяма височина върху отвесните стени на видни от разстояние канари и масиви. В литературата се посочва, че са известни между 2000 и 3000 ниши, разположени в групи от 3 до към 500 върху високите скали над река Арда или на нейните притоци. Резултатите от геометричните измервания на част от нишите показват, че културата, която ги е създала е използвала общ модел на изсичане – правилна трапецовидна форма: средна височина 0,60÷0,90 м.; средна широчина в долната основа 0,40 м, в горната - 0,20 м; като дълбочината варира 0,10÷0,50 м. В настоящата статия са обобщени различните теории и хипотези за произхода и предназначението на тези култови обекти. Представен е снимков материал на посетени от авторите мегалитни светилища, който потвърждава или оборва общоприетите теории. Предложени са методи и подходи за използване на съвременни електронни и комуникационни средства за изследване на трапецовидните скални ниши, които да подпомогнат изучаването, популяризирането и съхранението на тези уникални култови обекти.

СОЦИАЛИЗАЦИЯТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ЗА ЦЕЛИТЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ ЧРЕЗ ПРИЛОЖЕНИЕ НА НОВИТЕ ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

проф. д-р Мариела Модева, УниБИТ София

Основната цел на доклада е да се представят възможностите за социализация на културното наследство, чрез възможностите на новите информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в контекста на обществото на знанието. В разработката е разгледан културният туризъм и връзката му с културното наследство. Очертана е и динамиката на процеса на социализация на културни ценности за целите на културния туризъм в България. Проследени са тенденциите в използването на ИКТ на базата на статистически данни. Направени са изводи и са дадени прогнози за бъдещето на културното наследство във връзка с културния туризъм. Извършен е контент анализ на добри практики от други европейски страни и са очертани перспективите за прилагането на новите ИКТ за целите на социализацията на културни ценности в България, с оглед особеностите на българската реалност.

3D РЕКОНСТРУКЦИЯ НА ОБЕКТИ ОТ КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО

гл. ас. д-р Димо Чотров, доц. д-р Антония Ташева,
проф. д-р Иван Момчев, проф. д-р Милена Лазарова, ТУ-София

Използването на 3D реконструкция за съхранение и представяне на културно-историческо наследство добива все по-голяма популярност. Съществуват различни методи за създаване на тримерна реконструкция. В зависимост от вида на обекта, който ще бъде реконструиран могат да се използват различни методи. В зависимост от вида на обекта и условията, при които ще се извършва реконструкцията е важно да се избере подходящ метод, който да даде добри резултати и да улесни работата по реконструкцията. В настоящата статия са представени различните методи за 3D реконструкция, както и за какви обекти и при какви условия са подходящи те.

СПЕКУЛАТИВЕН ДИЗАЙН

гл. ас. д-р Михаела Гаджева, ТУ-София

Дизайнът е тази област на човешка дейност, която решава проблеми на всяко ниво от нуждите ни като потребители. Организираното предлагане на услуги в системата човек-бит-потребности-култура, от професионалисти в различни звена и практики е задължително условие за качествено и правилно употребяване на продуктите. Терминът дизайн се използва за означаване на практики и обекти, различни от чистите форми на изкуството, макар, че в наше време границите между използваните определения за една или друга дейност се преплитат и препокриват, смесват се и се размиват.“ В настоящата статия ще се разгледат някои от продуктите на сладкарското изкуство, които имат пряко отношение към поставената тема, а именно Спекулативния дизайн. В хода на самия им анализ, цитираното по-горе определение за дизайн ще измени своята посока и характеристики за да представи тази друга област при спекулирането със сетивата и възприятията на потребителя.

АНАЛИЗ НА ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ НА EUROPEANA DATA MODEL В КОНТЕКСТА НА ИЗВЛИЧАНЕ, ПРЕДСТАВЯНЕ И ТЪРСЕНЕ НА ДАННИ ЗА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

проф. д-р Иван Момчев, проф. д-р Милена Лазарова,
доц. д-р Антония Ташева, гл. ас. д-р Димо Чотров, ТУ-София

В по-голямата си част съхранението на културно-историческо наследство чрез дигитализация се случва локално, т.е. насочено е към отделни артефакти или групи от артефакти вътрешно за дадена организация или институция. Има голямо количество събрани данни, които обаче са фрагментирани и публично недостъпни. Необходимостта тези данни да бъдат лесно достъпни, както за обикновени потребители, така и за научни изследователи, вече е ясно осъзната и се извършват стъпки с цел улесняване на достъпа до и търсенето на информация за културно-исторически артефакти. Статията разглежда Europeana Data Model (EDM) – модел, позволяващ гъвкаво съхранение на и търсене в хетерогенни данни, който е предназначен изключително към данни за културно-историческо наследство. В статията са анализирани основните характеристики на EDM, предназначението му, възможности за приложение и предимства и отворени въпроси пред модела.

ТЕХНОЛОГИЧНИ ОСОБЕНОСТИ ПРИ ПЕЧАТ НА ГРАВЮРА НА ДЪРВО С ВАЛЯК ЗА АСФАЛТИРАНЕ

докт. Румяна Карастамова, НХА София

Гравюрата на дърво е графична техника, позната ни от векове. Класическият начин на печат е на ръка, с барен. В наши дни има различни методи за прехвърляне на изображението върху хартия, но несъмнено най-атрактивният от тях е този с валак за асфалтиране. Първата демонстрация се проведе на 02.06.2019 г. в кафе-клуб „Арт Е Факт“, гр. София, като повод за провеждането ѝ бе фестивал „Арт Е Факт“. Целта бе представяне на изкуството на графиката в по-атрактивен вид, подходящ за по-широк кръг публика.

МОБИЛНИ УСТРОЙСТВА И QR-КОД В МУЗЕЯ. КРАТЪК ОБЗОР НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ТЕХНОЛОГИЯТА В МУЗЕЕН КОНТЕКСТ

инж. Петър Атанасов, РИМ Варна

Абревиатурата QR е производна от английското quick response, което се превежда като „бърз отговор“. Основното предимство на QR-кода е лесното разпознаване от сканиращото оборудване включително и камерата на мобилния телефон. Достатъчно е да се стартира програма, която чете QR-кодове и да се насочи обектива на камерата на мобилното устройство към съответния QR-код. След което получавате бърз достъп до желаната информация. С помощта на тази технология посетителят може да получи многократно по-богата и интересна информация; на своето мобилно устройство той може да прослуша аудио лекция, да види видео клип или кръгова панорама. И всичко това безплатно ако информацията се намира в локалната мрежа на музея или музеят предоставя интернет свързаност на посетителите. Кой са задачите които могат да се решат като използвате QR-кодове в експозициите на музея? Кой са проблемите с които ще се сблъскате в процеса на работа с тази технология? Какви са възможните решения на тези проблеми? Отговор на тези и други въпроси ще научите от статията с изцяло практически характер.

ИЗ ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ, ПРЕДСТАВЕНА ЧРЕЗ ИЛЮСТРАТИВНИЯ МАТЕРИАЛ В УЧЕБНИЦИ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ЧУЖДЕНЦИ

ст. пр. д-р Ивайло Пеев, ТУ-София

Докладът разглежда илюстративния материал - текстове и изображения, представящ събития и личности от българската история в няколко учебника по български език за чужденци. Анализирани учебни пособия са издавани в различни периоди, от 60-те години до днес, което дава една богата представа за илюстрацията в учебна литература, от една страна, от формална гледна точка за възможностите на полиграфията и графичния дизайн във времето и от друга, в съдържателен аспект за методическите подходи и стратегии при избора и представянето на българската история пред чуждестранни обучаеми. Интерес в случая представлява изборът на историческите събития от авторите и подборът на визуален материал от художествения редактор и илюстратори, и това в каква степен тяхната работа е подчинена на обща методология и общата цел – усвояване на българския език от чужденци.

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ВИЗУАЛИЗАЦИИТЕ НА ДАННИ ПО ОСТА РЕАЛНО-ВИРТУАЛНО И ПРОУЧВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕТО ИМ В МУЗЕЙНА И ГАЛЕРИЙНА СРЕДА

докт. Кремена Петрова, ТУ-София

В доклада се разглеждат и анализират визуализациите на данни чрез сравнение и систематизация по оста реално-виртуално. Представят се примери от началото на възникването на този тип изобразяване на информация до сега. Изследват се тенденциите в изграждането и развитието им като средство за организация на данни с цел достигане от потребителите до нови познания в множество разнообразни области, което ги прави особено приложими в музейна и галерийна среда. Разглеждат се примери на визуализации, представени в изложбена среда.

МЕЖДУНАРОДНО БИЕНАЛЕ НА ГРАФИКАТА ВЪВ ВАРНА – ПОГЛЕД ВЪРХУ НОСИТЕЛИТЕ НА ГОЛЯМАТА НАГРАДА

докт. Румяна Карастамова, НХА София

Международното биенале на графиката във Варна е най-старият графичен форум в България. То се провежда без прекъсване от 1981 г. След 1991, за да се приближава статутът максимално до този на най-елитните графични форуми, всички участници се борят за наградите равностойно. От 1993 г. носителят на Голямата награда гостува на следващото издание, взема участие в международното жури по наградите и представя самостоятелна изложба. За почти 40^{-те} години провеждане на биеналето във Варна е постигнато много в запознаването на българските графици със световните тенденции, но и с това да отсее и да посочи най-добрите постижения в класическата печатна графика. Неслучайно и до днес, до последното издание, големите награди са връчени на произведения в класически печатни техники. Посочвайки тези имена и органирайки техни самостоятелни изложби, организаторите на МБГ дават възможността на българската публика да разгледа обстойно творчеството и заслугите на дадения автор. Нещо повече, неведнъж тези художници са правили демонстрации и са имали своите конкретни заслуги за технологичното развитие на нашата графика.

ДОКУМЕНТИРАНЕ НА АРХИТЕКТУРНОТО НАСЛЕДСТВО С БЕЗПИЛОТНИ ЛЕТАТЕЛНИ СИСТЕМИ

д-р инж. Силвия Филипова, д-р инж. Добромир Филипов, УАСГ

Използването на безпилотни летателни системи (БЛС) се налага все по-често в практиката. Причината за това са многобройните предимства на безпилотното въздушно заснемане, пред класическата фотограмметрия, (когато говорим за архитектурно наследство). Дейностите извършени в настоящата статия имат за цел да направят оценка на потенциала на БЛС за документиране на архитектурното наследство. Анализират се резултатите от два тестови обекта. Технологиата на близкообхватната фотограмметрия дава много добри резултати при създаване на 3D модели на архитектурни обекти, тъй като степента на детайлност е висока.

АСПЕКТИ В РЕЛИГИОЗНОТО ЗНАЧЕНИЕ НА ОБРОКЪТ ВЪВ ВЯРВАНИЯТА НА БАЛКАНСКИТЕ НАРОДИ

ас. Теодора Пешева, ТУ-София

В доклада се представя мястото на различните видове оброчни обекти (вотиви), в обредите на населението на част от Балканите. Откога датират първите образци, каква роля играят те във вярванията и ритуалите на хората, както от езически времена, така и по време на християнството. Разглежда се съвременното състояние на този тип ритуалност и вниманието от страна на обществото и църквата. Представят се проекти популяризиращи тези малко познати обредни обекти.

РАЗВИТИЕ НА ДЕТСКИТЕ МЕБЕЛИ И ИНТЕРИОР В БЪЛГАРИЯ

Павлина Воденова, ЛТУ София

В настоящия доклад ще се разгледа появата и развитието на детските мебели у нас от VII до края на XX век, разгледано в контекста на динамиката в културното и историческото развитие на Европа и България. Започвайки от най-простия, и може би най-универсален предмет – люлката и проследявайки настъпващите промени в мебелите за деца ще се опитаме да получим отговор на въпроса “Кои мебелни изделия за деца са най-успешни?”

НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И СОЦИАЛИЗИРАНЕТО НА МЕГАЛИТНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО НА ОБЩИНА БРЕЗОВО СЪВРЕМЕННИ СРЕДСТВА И ТЕХНОЛОГИИ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ

проф. дин Валерия Фол, гл. ас д-р Олег Константинов,
УНИБИТ София, СУ Св. Климент Охридски

Докладът е посветена на новооткритите през последните няколко години мегалитни паметници в региона на община Брезово в Сърнена гора – най-отдалечената източна част на Средна гора. Представени са следните паметници: соларна мегалитна стела, новооткрит долмен – един от най-големите на Балканския полуостров, мегалитно „яйце“ и олтарна маса, и мегалитната врата в близост до него, както и две перпендикулярни вертикални масивни каменни обелиски. Документираните мегалитни паметници на територията на община Брезово разширяват територията на поява и съществуване на подобни паметници на Балканския полуостров. Новите видове мегалитни паметници, които досега не са били открити в тракийското етно-културно пространство, показват, че подходът и информацията, използвани за търсене на подобни паметници, трябва да се актуализира. По-внимателното изследване на разглежданото пространство разкрива, че откритите видове мегалити са свързани с култа към Слънце-Бога. Евентуални подробни археоастрономически изследвания на обектите ще обогатят знанията за религиозността, обредите и обредния календар на траките. В услуга на естествения стремеж към дигитализация и социализиране на това културно наследство бяха разработени интерактивна мултимедийна карта, под формата на десктоп приложение, както и специализиран уеб сайт. Заснет и разпространен бе документален филм. Всички тези продукти са посветени на мегалитните паметници в Сърнена гора, община Брезово.

HISTORIC BUILDINGS IN ATTRACTIVE LIGHT

acad. Nikola CEKIĆ,

The Faculty of Civil Engineering and Architecture of the University of Nis

The lighting of historically significant facilities, in night conditions, with dramatically strong contrasting colors in urban agglomerations around the world, has acquired worrying proportions. Facades of physical structures became a target of convenience, suitable displays, even vibrant ones, to promote the latest technical and technological achievements in lighting and projection devices, whereby architectural-urban and historical-cultural values of physical structures are pushed to background. In this paper, the author through ten examples from the world presents conceptually controversial situations in which through avant-garde manifestations such as the "festival of light", "installations", "street performances" and the like, the wrong philosophy of innovative attractiveness and favoring of visually modified urban-structure in the public space are strongly inaugurated. In doing so, the spirit of the city and its character, the memory of the city, as well as the artistic and artistic value of compositions from the past, were not respected. Even less an organic metabolic approach to the aesthetic and compositional connection of physical structures of streets, piazzas and squares was observed. We are encountering a new revolution in which the activities of illuminating the historical-urban architecture of inherited physical structures brings a noticeable aesthetic decline in the public space, restlessness and slow suppression of the acquired generational values.

ГРУПА “ГРАДЪТ” И НЕЙНИТЕ ПРОЯВИ – АВАНГАРД СПРЯМО ТРАДИЦИОННИТЕ НОРМИ В БЪЛГАРСКОТО ИЗКУСТВО В КРАЯ НА 20 ВЕК. ИЗЛОЖБА “ГРАДЪТ?” – ОПИТ ЗА “ИНТЕРАКТИВНА” ЕКСПОЗИЦИЯ, ПРОВОКИРАЩА ПУБЛИКАТА.

докт. Силвия Ганчева, НХА София

Група “Градът” се създава през периода 1986 – 1987 в атмосфера на пълна власт на СБХ, но въпреки това изявите ѝ са авангардни спрямо официалните традиции в българското изкуство. Изложба “Градът?” е първата в България експозиция от асамблажи, т.е. инсталации в галерийно пространство. Изложбата може да се определи като *”хепънинг”*. Дава се възможност за нов вид общуване с публиката и се провокира диалог между самите автори. В изложбата без нито една картина се “разказва” за всичко интересно в града. Отчита се огромна посещаемост и активно участие на зрителя. За първи път се представят различни неща от битието на града, които никой не пази, но могат да бъдат пипнати, придвижвани, прелиствани. Докладът разглежда и следващи прояви на група “Градът: акции, създаване на частна галерия и др.. Дейността на група “Градът” показва “противопоставяне” на традиционните норми и има важно значение за въвличане на зрителя в организираните иновативни прояви в културния живот на страната.

НЕКОНВЕНЦИОНАЛНО ИЗКУСТВО ПРЕЗ 80-ТЕ ГОДИНИ НА 20 ВЕК – СОЦИАЛНО-КРИТИЧНО И “ОБЩУВАЩО” С ПУБЛИКАТА. ЗРИТЕЛЯТ – НЕПОСРЕДСТВЕН УЧАСТНИК В АВАНГАРДНИ СЪБИТИЯ НА НОВОТО ИЗКУСТВО.

докт. Силвия Ганчева, НХА София

През втората половина на 80-те години на 20 век в съвременното българско изкуство се появява нова форма на художествена изява, наречена “неконвенционална”. Постепенното срутване на социалистическия модел на управления на страната “освобождава” художниците и предоставя възможност за самостоятелни експерименти и артистични изяви. Неконвенционалните форми са израз на истинско ново съвременно изкуство в края на 20 век. В доклада се разглеждат някои прояви на различни групи или активни представители на новото изкуство, имащи социално-критично значение и увеличащи зрителите като преки участници в събитията.

МЪЖКО-ЖЕНСКИ ЦЕННОСТИ ПРЕДАВАНИ ЧРЕЗ ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА ИЗКУСТВОТО

доц. д-р Йоана Павлова, ТУ-София

Полето на изкуството има свои собствени правила за функциониране, които определят поведението на участниците в него. Но, ако за участниците в полето е ясно неговото функциониране, то за обикновения наблюдател са видими само външните изразители, а именно продуктът на дейността – произведението на изкуството. Всяко произведение на изкуството отразява душата и характера на своя творец, но в същото време отразява и задава обществено значими ценности и нагласи. Настоящият доклад анализира две произведения на изкуството Пикаещото момченце Manneken Pis и Пикаещото момиченце Jeanneken Pis (Брюксел) с тяхното послание и възпроизвеждани ценности.

СТРОИТЕЛНОТО ИНФОРМАЦИОННО МОДЕЛИРАНЕ - ИНСТРУМЕНТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА НЕДВИЖИМОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО В УСЛОВИЯТА НА ИНДУСТРИЯ 4.0

проф. д-р Фантина Рангелова, доц. д-р Йорданка Кандулкова,
УАСГ София

Индустрия 4.0 представлява съвкупност от свързани цифрови технологични решения, подпомагащи развитието на автоматизацията, интеграцията и обмена на данни в реално време в производствените процеси. По своята същност това отразява индустриален и технологичен трансформационен процес, който естествено следва развитието на научните и производствени практики и се утвърждава като глобална „дигитална революция”. Строителното Информационно Моделиране (СИМ / BIM) е в основата на дигиталната трансформация на строителната индустрия. BIM е процес на създаване и управление на данни през целия жизнен цикъл на даден строителен обект, платформа за централизиран и интегриран дизайн, моделиране, планиране, обновяване и управление. Процеса на управление на недвижимото културно наследство в 21 век е неизбежно свързан с процесите на глобалната „дигитална революция”, и е подпомогнат от СИМ/ BIM, чийто анализ и представяне е основна цел на настоящата статия.

ИНЖЕНЕРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ ОПАЗВАНЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

доц. д-р инж. Мирослав Тодоров, доц. д-р инж. Петър Христов,
студ. Михаил Тодоров, УАСГ, University of Glasgow, UK

Изследването на елементите на културното наследство следва да се разглежда като предизвикателство с мултидисциплинарен характер. Работата през последното десетилетие в тази област ни среща с редица особености, които поставят задачи за цялостно изучаване на елементите, както от естествената заобикаляща среда, така и на използваните брилянтни техники при строителството. Детайлните проучвания и изучаването на характеристиките на паметниците в серия инженерни области ни доведоха до извода, че авторите на тези паметници са постигнали една важна характеристика на творенията си – тяхната дълготрайност. В няколко обекта, някои от които и със статут на Световно културно наследство, са наблюдавани съхранението и въздействието на паметника във вечността, анализирани са вида и начина на изграждане и цялостното отношение на строителите към делото. Именно тези аспекти са предмет на изследване и се оказва, че тяхната роля в запазването на паметника е изключително важна.

В настоящата публикация се разглеждат два паметника с изключително характерни белези, изискващи комплексни инженерни изследвания и задълбочени познания в областта на естествените и антропогенни материали и тяхното приложение в строителните техники от миналото. Това е и пример, и база от безпогрешни стъпки за съхранение.

ПЛЕТИВОТО КАТО КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКА ЦЕННОСТ И АКТУАЛНОСТ

Гл. ас. д-р Боряна Георгиева, ТУ-София

Докладът описва плетивото в кратка ретроспекция и като символ на непреходността на плетенето като процес и на плетените изделия във времето. Засяга спецификите на плетените изделия от гледна точка на традицията, актуалност, потребителско изживяване. Анализира се и съвременното приложение на текстилните изделия в ежедневието и бита. Разглеждат се и терапевтичните функции на плетенето както като процес, така и като резултат – приложението на плетените изделия в съвременната медицина.

КАКВА Е ТАЗИ ДРЕХА?

Гл. ас. д-р София Ангелова, ТУ-София

Докладът прави обзор на множество облекла, както широко известни (шал, жилетка), така и такива, познати на по-специфични групи потребители (болеро, пончо). Разгледан е произходът на облеклата и е проследена етимологията на техните названия. Дискутирани са съвременните интерпретации на някои традиционни облекла, както и възможните вариации в техния дизайн, които позволяват част от тях да бъдат пресъздадени под формата на трансформируеми дрехи.

ГРАФИЧНА БАЗА ГУАНЛАН - ПРИМЕР ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЕДНА УСПЕШНА ВИЗИЯ

Ас. Велико Маринчевски, НХА София

Целенасочената политика на китайското правителство води до съществени, значими и забележими резултати. Вследствие на дълготрайно планирана, изискуема и наложена идея за изравняване на потенциала и съизмеримостта във всяка една област, Китай осъществява политика на избираемост, висококачествен контрол, доброволно и безвъзмездно предоставяне на възможности на впечатляващи, израстващи творци. Дългосрочната стратегия на Китай включва изграждането на едни от най-големите си по мащаб бази – Графичната база Гуанлан/Guanlan Printmaking Base, Музеят за графика на Китай/ China Printmaking Museum и организацията на най-голямото Биенале за графика в света – Guanlan International Print Biennial.

ПЕЧЕЛИВШО ЗА ВСИЧКИ СЪТРУДНИЧЕСТВО:

ЕДИН ПОЯС, ЕДИН ПЪТ –МЕЖДУНАРОДЕН ПРОЕКТ ЗА ОБМЕН НА ГРАФИКА WIN WIN COOPERATION - BELT AND ROAD INTERNATIONAL PRINTMAKING EXCHANGE PROJECT

Ас. Велико Маринчевски, НХА София

„Един пояс, един път“ е от най-мащабните културни инициативи в съвременната история на Китай. Инициатива толкова сложна, толкова всеобхватна и толкова завладяваща, че вероятно смайва и озадачава останалата част от света. От гледна точка на геополитика, икономическо влияние и стратегически цели тя омаловажава древния Път на коприната. Търговските коридори и инфраструктурни проекти на пръв поглед засенчват с мащаба си по-незабележимото и дългосрочно разпространение на идеите за регионално сътрудничество и мирно надмощие на Китай посредством оръжията на „меката сила“.

ТУРИЗМЪТ В ОБЛАСТТА НА ИНДУСТРИАЛНОТО НАСЛЕДСТВО

Докт. Деляна Кирова, ВСУ „Любен Каравелов“

Индустриалното наследство представлява ера от човешката история, белязана от дълбоки технически, икономически и социални промени. То осигурява не само важно чувство за идентичност, но отбелязва технологични и научни подобрения в историята на производството, инженеринга и строителството. Индустриалното наследство има присъща образователна стойност, която може и се използва, за да помогне на бъдещите поколения да научат за историята

ОЦЕНКА НА ЦЕННОСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО, КАТО ЧАСТ ОТ ПРОЦЕСА НА НЕГОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И ИНТЕГРИРАНО КОНСЕРВАЦИОННО ПЛАНИРАНЕ

Проф. д-р Фантина Рангелова, УАСГ София

Оценката на ценността на недвижимото културно наследство, е много важен етап при осъществяване на дейности по неговото опазване, тъй като ценността е определяща при взимането на управленски решения. Методологически, оценката на ценностите на недвижимото културно наследство е изпълнена с трудности, и се фокусира върху методите за идентифициране, артикулиране и установяване на значимостта на културното наследство.